

Jozef Stieranka: Boj proti legalizácii príjmov z trestnej činnosti vo vybraných krajinách EÚ

Praha, Policajná akadémia Českej republiky, 2009, ISB 978-80-86960-55-5, 232 strán

Legalizácia príjmu z trestnej činnosti je aktuálnym celosvetovým problémom, ktorý riešia viacerí odborníci z rôznych uhlov pohľadu. Postavenie medzinárodného fenoménu mu dáva priame spojenie s organizovanou kriminalitou a následne s ostatnými negatívnymi javmi, akými sú korupcia a iné závažné druhy trestnej činnosti. Legalizácia príjmov z trestnej činnosti, označovaná aj ako pranie špinavých peňazí, je zjednodušene chápaná ako nelegálna premena finančných prostriedkov získaných z trestnej činnosti s aplikáciou legálneho finančného systému na zákonne uznané peňažné prostriedky. Jej právne vymedzená definícia s ostatnými relevantnými otázkami je upravená zákonom č. 297/2008 Z. z. o ochrane pred legalizáciou príjmov z trestnej činnosti a o ochrane pred financovaním terorizmu a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Nadnárodný charakter daného problému potvrdzujú nielen medzinárodné právne dokumenty, rokovania Rady Európy, ale aj vyvíjanie viacerých aktivít Európskou úniou, smerujúcich k eliminácii legalizácie príjmov získaných trestnou činnosťou a komplexne likvidácii činnosti kriminálnych skupín. Nielen pádom totalitných režimov, ale aktuálne najmä zavedením princípu liberalizácie v súvislosti so slobodným pohybom peňazí, tovaru, zamestnancov a služieb, ako aj vznikom nadnárodných trhov sa stala atraktívnou aktivitou kriminálnych skupín.

Vedecká monografia s názvom „Boj proti legalizácii príjmov z trestnej činnosti vo vybraných krajinách EÚ“ od autora doc. Ing. Jozefa Stieranku, PhD., ktorá bola vydaná vydavateľstvom Policajnej akadémie Českej republiky v roku 2009, je primárne čiastkovým výstupom riešenia medzinárodnej vedeckovýskumnej úlohy s názvom "Vyvinutie nových metód v oblasti zabavovania výnosov z trestnej činnosti a boja proti praniu špinavých peňazí" (identifikačný kód VD 20072010810). Po jej preštudovaní, ako aj na základe uvedeného ju považujem za vedeckú a odborne originálnu publikáciu, a to nielen pre jej aktuálnosť, ale aj pre štýl spracovania problematiky boja proti legalizácii príjmov z trestnej činnosti. Kvalitný teoretický základ vedeckej monografie zaručil autor svojimi hlbokými teoretickými znalosťami danej problematiky, ktoré dopĺňujú praktické skúsenosti z autorovho pôsobenia na Úrade finančnej polície Policajného zboru, na medzinárodných seminároch, zasadnutiach organizácií a osobných stretnutiach so zahraničnými odborníkmi a pod. Metodika danej publikácie je z vedeckého hľadiska adekvátne k danému typu práce. Neopomenuteľným pozitívom danej monografie je aj interdisciplinárny prístup skúmania, ako aj názorné ilustrovanie prostredníctvom empirického výskumu. Je potrebné zdôrazniť, že vedeckú prácu riešiacu daný fenomén bolo nevyhnutné spracovať, čomu dáva za pravdu aj samotná policajná prax.

Obsahovo je vedecká monografia rozčlenená do šiestich kapitol. Prvá kapitola je zameraná na všeobecný teoretický základ, v rámci ktorého autor vymedzil základné pojmy špinavé peniaze a legalizácia príjmov z trestnej činnosti. Okrem teoretických pojmov analyzoval aj charakteristické znaky legalizácie príjmov z trestnej činnosti, jej základné etapy, metódy a subjekty zneužívané na uvedenú trestnú činnosť.

Ďalšie dve kapitoly analyzujú legislatívne zabezpečenie boja proti praniu špinavých peňazí. Kým v druhej kapitole sa autor zamerával na medzinárodnú právnu úpravu a subjekty bojujúce proti uvedenému fenoménu, tretia kapitola analyzuje právne zabezpečenie troch skúmaných krajín Európskej únie, a to Slovenskej republiky, Českej republiky a Belgicka. Výrazným pozitívom tretej kapitoly je rozpracovanie jednotlivých analýz právnych predpisov

špecifikovaním na právnu úpravu prevencie a represie z pohľadu ich genézy, čo poukazuje nielen na vývojové tendencie boja proti legalizácii príjmov z trestnej činnosti, ale aj na pozitíva i negatíva aktuálnych právnych úprav vybraných krajín.

V štvrtej časti sa autor zameria na analýzu inštitucionálneho zázemia troch vybraných krajín Európskej únie, pričom v úvode kapitoly zdefinoval tri vertikálne roviny:

- povinné osoby,
- finančná spravodajská jednotka,
- orgány činné v trestnom konaní.

Po všeobecnej charakteristike aplikoval tieto vertikálne roviny z hľadiska ich právnej úpravy, obsahu, náplne činnosti pri odhaľovaní a dokazovaní na vybrané krajiny Európskej únie. Výrazným pozitívom predchádzajúcich kapitol je v závere každej časti rozpracovaná komparatívna analýza získaných poznatkov.

Piata kapitola obsahuje empirický výskum vedeckej monografie. Za negatívum považujem výlučne použitie neaktuálneho právneho predpisu Slovenskej republiky v rámci empirického výskumu, čo však autor objasnil hneď v úvode piatej kapitoly. Vzhľadom na dĺžku realizácie empirického výskumu z pohľadu jeho kvality je argumentovaná nezrovnalosť akceptovateľná, a to aj z dôvodu, že informačný pozitívny výsledok prevyšuje uvedený zanedbateľný nedostatok. Cieľová skupina respondentov bola vymedzená na základe metódy „delfy“, t. j. bola zameraná na existujúci potenciál expertov, ktorí sa aktívne zúčastňujú a plnia opatrenia v skúmanej oblasti v prvej a druhej vertikálnej rovine. Aplikácia uvedenej metódy dala možnosť porovnať mieru zhody či rôznorodosti ich názorov a odhadov, ktoré vyjadrili v dotazníku na jednotlivé otázky nezávisle od seba.

Posledná kapitola je v podstate zosumarizovaním záverov, ktoré vyplynuli z komplexného výskumu, a návrhom odporúčaní v oblasti právneho a inštitucionálneho zabezpečenia boja proti legalizácii príjmov z trestnej činnosti. V komplexe záverečná kapitola prezentuje výsledky vedeckého výskumu, pričom ich interpretácia je kvalitná.

Vedecká monografia Boj proti legalizácii príjmov z trestnej činnosti vo vybraných krajinách EÚ môže byť jedným z fakultatívnych, ale spoľahlivých spoločníkov pre pracovníkov povinných osôb, pre právnikov, pracovníkov ústredných orgánov a inštitúcií, ako aj doplnujúca vzdelávacia pomôcka pre policajnú a justičnú prax.

kpt. JUDr. Jana Šimonová, PhD.

Akadémia Policajného zboru v Bratislave

Katedra verejnej správy a verejných financií

e-mail: jana.simonova@minv.sk